

Belen Gopegi

**HLADNA STRANA
JASTUKA**

Sa španskog preveo i obradio:
Igor Marojević

RIO
MAGNUS

Ildi Gambari
Mariji Martin–Ampudiji i Sofiji Garsiji Ortelano.
Mariji Moline.

Obraćam se, na ovaj način, kolektivnim
individuama, kao i individualnim kolektivima
i onima koji, između jednih i drugih, leže u
pokretu prema zvuku granica ili, jednostavno,
označavaju nepomičan korak na kraju sveta.

SESAR VALJEHO

Ovo delo je fikcija a ne fragment Istorije, sa velikim „I“, iako pripada istoriji onog što muškarci i žene rade, poznaju, zamišljaju, pokušavaju.

Mateo Oreljan je upravo uzeo kravatu i pantalone iz hemijske čistionice. U devet je pozvan na prijem u fondaciju *Kijev* i nije imao šta da obuče. Čak i ako je računao na pantalone i kravatu, neće mu biti lako da nađe dobro opeglanu košulju i pristojnu jaknu. Uznemiren ovom trivijalnošću, ušao je u kuhinju i mahinalno uključio radio. Dok je pripremao kafu, slušao je vesti.

Na početku mu uopšte nije palo na pamet da su se inicijali mlade L.B. kubanskog porekla, slučajno stradale u pucnjavi, odnosili na Lauru Baiju. Došlo je do unakrsne vatre, poravnavanja računa u Ulici Argumose, Meksikanac od četrdesetak godina pogođen je sa tri hica, drugi muškarac je pobjegao a zalutali metak je našao utočište u lobanji devojke, koja je živela u nameštenom stanu zgrade u istoj ulici i spremala se da izađe. Za razliku od Meksikanca koji je odmah izdahnuo, mlada, dvadesetosmogodišnja L.B. preminula je deset minuta kasnije. Radijski novinar je prepustio reč odborniku Skupštine Madrida, koji je kritikovao kašnjenje ne samo policije, nego i Hitne pomoći, u ukazivanju pomoći devojci. Oreljan je prestao da sluša.

Sada je bio siguran. Ulica Argumose bila je ulica Laure Baije, i godine i inicijali podudarali su se sa njenima dok

je izraz „kubansko poreklo” označavao činjenicu da je Laura Baija, od oca Španca, rođena na Kubi i tamo živela devetnaest godina, da bi devet provela u Španiji.

Mateo Oreljan je polako prestajao da bude zapanjen kako bi sada mogao da čuje pripadnicu opštinske opozicije. Nije bilo nikakvog dokaza da je L.B. umešana u pucnjavu rivalskih bandi, tvrdila je pripadnica opozicije. Ono što se dogodilo devojci moglo se desiti bilo kome u ulazu sopstvenog doma i ponovo je dokazivalo rastuću nebezbednost Madrida. Grgorenje vruće kafe i, gotovo u isti mah, zvono telefona, naterali su Oreljana da ustane. Isključio je vatru i odgovorio na poziv. Zvao ga je Agustin Sedal.

- Nešto se dogodilo.
- Znam, čuo sam na radiju.
- Moram da pričam s tobom.

Mateo Oreljan imao je šezdeset osam godina, pomalo zdepasto i nisko telo i okruglu glavu; koristio je lenonovke. Agustinu Sedalu je oduvek zavideo na vitkosti, visini i zgodnom, uspravnom telu i pored toga što je imao sedamdeset jednu. Međutim, kada se Sedal pojavio u njegovom domu, sva ta visina kao da se sručila na njega, njegove tamne ruke bile su samo gomila bora, baš kao i kapci i podočnjaci polumrtvih očiju. Široki beli brk mu je požuteo.

Sedal je zastao na pragu ulaznih vrata, kao da nije znao gde je. Oreljan ga je poveo u dnevni boravak.

- Viski? – pitao ga je.
- Ne, hvala, došao sam da ti nešto tražim, pišče – rekao je Sedal, koji je uvek u šali ovako oslovljavao Oreljana. – Neophodno mi je da pišeš.
- Šta da pišem?

- Roman.
- Već dvadeset pet godina ne pišem romane.
- Međutim, i dalje si pisac.
- Da, ali knjiga eseja, naručenih knjiga.
- Moraš da napišeš roman. Ne mogu to da tražim ni od kog drugog.

- Čemu će ti to služiti?
- Ničemu – rekao je Sedal.

Mateo Oreljan je običavao da kaže za sebe kako je pisac iz upornosti. Prestao je da piše romane kako bi se posvetio pozorištu. Prestao je da piše za pozorište kako bi se posvetio esejima, a eseje – kako bi se posvetio naručenim knjigama. Stvar je bila u tome što su se s vremena na vreme i dalje pojavljivale knjige potpisane njegovim imenom i prezimenom. Učestvovao je na okruglim stolovima, jednako služeći i kao vreća i kao zakrpa. „Da, pretpostavljam“, mislio je, „da sam u izvesnom smislu pisac.“

- Ako napišem roman, šta ćeš da učiniš s njim?

Sedal je prema njemu okrenuo svoje lice sa podočnjacima, svoj pohaban profil.

- Reći ću ti kada ga završiš.

Agustin Sedal napustio je Oreljanovu kuću u ponoć. Došao je u šest. Mateo Oreljan ga je otpratio do vrata; kada se vratio, video je kravatu i pantalone umotane u plastičnu ambalažu hemijske čistionice.

Filip Hul se naglo otkrio i bos, vukući nogavice prugaste pižame po podu, otišao do telefona u dnevnom boravku. Pao mu je na pamet prvi rođendan njegovog unuka. Dete neće saznati i ako on nazove, a uljudna ravnodušnost njegovog sina vratiće ga njegovoj noći s dobro poznatom tugom jer, tokom dvanaest godina, ta tuga je gubila na prisustvu poput lampe koja ostaje bez baterija i jedva da svetli. Međutim, morao je da nazove; iako je u Madridu prošlo tri po ponoći, u Kaliforniji, rekao je sebi, još večeraju.

Na engleskom mu je odgovorila snajka, ljubazno ali munjevito, kao i uvek. I za nekoliko trenutaka, glas njegovog sina zahvaljivao mu je na čestitki; dečak je spavao, u Kaliforniji je pola devet a oni su ga polagali u krevetac u osam. Otac i sin su ponovili rečenice koje su obično razmenjivali dva puta godišnje. Više da bi malo produžio razgovor nego što je to bilo zaista verovatno, Filip Hul je rekao:

- Izgleda da ću u junu morati u Floridu.
- Stvarno? Možda ćeš moći da dođeš kod nas, da se vidimo.

Obojica su znali da se to neće desiti. Sada ih je razdvajalo više od sedam hiljada milja a ako Hul ode u

Majami, razdvajaće ih mnogo manje. Međutim, nisu bili u pitanju ni prostor ni sati leta.

– Zavisí koliko vremena ću morati da ostanem – rekao je Hul. – Iskreno, čini mi se teško izvodljivo.

– Dobro – rekao je njegov sin. – Obaveštavaj me šta se dešava.

– Jedan zagrljaj za Brendu, a drugi za malog Dejvida.

– Zagrlíću ih. Do skorog viđenja, tata.

Niko na licu zemlje nije izgovarao reč „tata” paternalističkije od njegovog rođenog sina, pomislio je Hul kad je spustio slušalicu. Kroz glavu su mu prošli Honduras, Bolivija, Meksiko, Nikaragva, Merilend, Kuba i Španija. Njegovo sećanje je nemirno lutalo i ni u jednom od tih mesta nije našlo pribežište. U kom trenutku je počeo da gubi kontrolu? Više gotovo nikako nije mogao da se liši utiska kako je njegova prošlost postala ormar zatvoren na silu. Jedan od onih ormara u koje je previše stvari odloženo bez ikakvog reda i koje treba brižljivo otvoriti da ne ispadne sve odjednom, koferi, obuća, greške.

Filip Hul je otišao u kuhinju. Osvežio ga je hladan dodir pločica pod tabanima. Otvorio je frižider, uzeo sendvič sa sirom i seo za belu stolicu pored takođe belog stola. Ustao je da se posluži čašom mleka. Zagrizao je beli sendvič, otpio belu tečnost i zatražio, ni od koga, odlaganje, pet meseci mira pre no što mu odrede poslednju destinaciju. U njegovim godinama ništa neće početi ispočetka i, što se tiče njegove karijere, iako je uspeo da je održi, čak da po minimalnim merilima i napreduje, nikada nije odskočio. Više nije očekivao nikakvu nadoknadu, ali jeste dovoljno dostojanstveno mesto kako bi mogao da konačno uobličí Filipa Hula, lutajućeg diplomatu, čoveka namučenih očiju koji je ipak umeo iskreno da gleda, taj stari morski vuk.

Nekoliko sati pre toga, u Ambasadi Kube, Laura Baija se rukovala sa Agustinom Sedalom. Kada je on ponovo seo, Sedalova neuobičajena visina učinila je njegov sto pomalo komičnim, skoro kao da ova uspravna i mrka individua od sedamdeset jedne godine sedi za stolom za prvačice. Laura Baija je u džep stavila papir sa adresama koje su joj dali. Rekla je zbogom radniku obezbeđenja. Bilo je pola devet uveče, ulica je bila pusta. Laura je zakopčala crnu jaknicu. Poneki pas sakriven iza rešetaka ogromnih kuća u kvartu bi zalajao čuvši je kako prolazi. Stanica metroa bila je na barem deset minuta. Ni tu nije bilo nikog. Ni u kabinama za prodaju karata, niti u prolazu. Jedino prosjak na kraju perona i, nešto bliže, mladić od dvadesetak godina sa levom rukom u zavoju.

Stigla je kući nešto posle devet. Pomislila je da večera nešto, ali još više od gladi osećala je umor i legla odevena u krevet. Spavaća soba, kao i ostatak stana, gledala je na unutrašnje dvorište. Lauri se učinilo da munja ulazi u hodnik ostavljajući na nameštaju svetlosna perca. Onda je došao prvi grom.

Filip Hul nije uspevaao da se usredsredi, što mu se dešavalo uvek kad ne bi bio dovoljno odmoran. Ustao je da zatvori vrata svoje kancelarije u američkoj ambasadi i potom nastavio da stoji, ne primičući se prozoru niti uzimajući pritiskač za hartiju kako bi odmerio njegovu masu na dlanu i vratio ga na sto. Stajao je uz vrata, kao da će pucati u njega; ali niko neće pucati. Bio je samo nervozan. Bio je to nestabilan čovek i želja za mirom od prethodne noći, sa njegovim belim sendvičem i čašom mleka, se raspršila. Vratio se za sto i, ne sedajući, proverio dnevnik a onda i računar. Nije nalazio ničeg zanimljivog

među predstojećim sastancima i pozivima niti tekućom poštom. Ipak, bila je tu igrica sa Ambasadom Kube. Manje značajna stavka, ako ćemo pravo. O njoj je mogao da se pobrine bilo ko iz njegove ekipe. Ali bila je to jedina ne sasvim predvidljiva stavka od preko trideset koje su ga čekale i odlučio je da je prisvoji.

Šta su smerali? Jer su, bez sumnje, nešto smerali. Preko mesec i po dana je trajala ta provokacija Kubanaca. Neiskusna devojka od dvadeset osam godina, nesposobna da sakrije svoj trag ili možda posvećena isključivo poslu ostavljanja tog traga kako bi ga oni videli.

Ponovo je seo. Njegove male cipele naglo su zaškripale. Hul je bio visok čovek srednje građe. Kada ne bi imao nijedan sastanak koji bi mu nametao da nosi odelo, nastojao je da ga izbegne i dolazio na posao ukrašen džemperima očiglednog kvaliteta i u kežuel-pantalonama. Za razliku od njih, prezirao je cipele koje liče na patike, velikih debelih đonova, utisak da se obuo za odlazak na seoski izlet kad je trebalo samo da vozi i gazi patos ambasade i možda tlo nekoliko ulica. Umesto njih, više je voleo tradicionalne crne mokasine čija mu je koža išla uz nogu dotle da mu je ocrtavala kosti i koje bezmalo nisu ni imale đon. Imao je kestenjastu i gustu kosu, toliko da su mu se sede jedva videle. Svetle oči, široko lice, velike i snažne ruke, odeća – sve je uzrokovalo utisak o spokojstvu i samopouzdanju, ali kada bi stigla ispod stola, ta mala stopala koja kao da su poticala sa tuđeg tela, podsticala su mogućeg sagovornika da se ponovo upita s kim razgovara. Što se tiče čarapa, obično su bile takođe tanke, boje nara, zelene ili crne, prozirne teksture. Tog dana bile su zelene, rebraste, i nervozno su ponavljanje škripu stopala dok je Hul pozivao Merijen Vilson telefonom.

Ataše za bezbednost ušla je sa nekoliko papira u ruci. Imala je trideset devet godina. Iako nije skrivala da je ambiciozna, umela je da bude ljubazna i Hul joj je verovao iz oba razloga.

– Dobro, kako ti se čini? – pitao je Hul pokazujući joj glavom papire, od kojih je prvi bio izveštaj o novim fondovima kubanske ambasade koji je Hul nabavio sa molbom da ga ne širi dalje.

– Zasad, ništa posebno. Daću Džordžu ili Elizabeti da se time pozabave. Deluje kao neko lukavstvo. U svakom slučaju, valja još malo proučiti pre nego što se donese odluka.

– Voleo bih, ako misliš da je moguće, da se lično pozabavim time.

– Zašto? – želela je da zna Merijen sa nestrpljenjem zbog kojeg se Hul osmehnuo.

– Ni zbog čega posebno. Glupost kakva je da mi ostaje još samo pet meseci u Madridu i da mi treba malo vazduha.

– Vazduha?

– Svežeg vazduha, da izlazim, krećem se po mestima koja nisu prijemne sale ili pregovarački stolovi – I odjednom dodade: – Zovem te na kafu.

Takve stvari nije činio često. A pogotovu ne sa tom ženom, koju je poljubio samo jednom, godinu ranije. Iznenada ju je poljubio kad su zajedno zašli za ugao jedne ulice po povratku s nekog zvaničnog prijema, a da nije osetio silovit poriv želje, niti samosažaljenje ili potrebu za zaštitom. Hodali su, bilo je veče, preostajalo im je samo nekoliko metara do mesta gde je čekao automobil ambasade. Hul je zamislio da je pita kako provodi noć dok njen muž i dvoje dece spavaju; ona bi otvorila oči usled neočekivanog zvuka i trebalo joj je nekoliko minuta da

ponovo utone u san. Umesto da joj postavi pitanje, Filip Hul pokušao je da ukrade te minute kada su njegova usta našla iznenađene usne koje se nisu rastvorile. Možda se u tim minutima nije dogodilo ništa – listanje dnevnika, sećanje iz dana koji se okončavao ili neki nagoveštaj. Ali možda je bilo i razočaranja i gneva i Hul je želeo da ih dodirne jezikom. Potom je osmotrio Merijen Vilson, „Žao mi je, bio je to poriv, imam problema: neće se ponoviti”. Sutradan je Hul morao da joj prepriča problem u kafeu ambasade. Govorio je o onoj devojci iz Nikaragve i malo lagao. Slagao je i dok joj je pričao o smrti svoje bivše žene i znao je da je uspeo da odloži slučaj. Taj pogrešni poljubac više se neće isprečavati u njihovom poslovnom odnosu. Znao je i da će on biti kao i do tada: noći tihog gneva, gorućeg obraza, sve što neće učiniti udarajući svoje slepoočnice kao led.

U kafeu su razmatrali šta žele Kubanci. Merijen Vilson ga je optuživala da je kočio izveštaj.

– Takve stvari voli savetnik – izvinjavao joj se Hul. – To piše između znakova uzvika i to se edaje ministarki na tacni: „Kubanci šalju Špankinju da uspostavi kontakt sa grupama; neke bi mogle da budu povezane sa oružanom borbom.” I dođe do preuranjivanja, i do problema, i do nepotrebne štete.

– Ali ja mislim što i ti, da je neko lukavstvo – rekla je Vilson. – Nas iz kontraobaveštajne bije previše loš glas. Da si mi to pokazao ranije, sačekala bih. Ovako, ako se bilo zbog čega uobličili pravi izveštaj a da ja ne učestvujem u tome, imao bi velikih problema.

Hul je poznavao Vilson i želeo je da odstrani svaku sumnju.

– A šta ako i ti i ja grešimo? – pitao je. – Da ne rade to tako grubo baš da bismo mi pomislili da hoće nešto drugo?

Merijen je stavila svoje ruke na lice. Zahvaljujući gestovima studentkinje, ponekad je izgledala znatno mlađa nego što je bila.

– Tumaraju naslepo. Vreme im ističe. Neće sad stvarno da upadnu u tu frku. Naoružana, nezrela, ranjiva šaka jada. Ne verujem.

– Međutim, dozvoljavaju sebi taj luksuz igre. Rizik da iskoristimo situaciju i napravimo pravi izveštaj je visok.

– Znaju nas – rekla je Vilson. – Znaju naš način rada. Naša ekipa neće mrdnuti dok ne obezbedi još informacija. Ne možeš čak ni da dokažeš s kim devojka ozbiljno razgovara, samo u koje lokale ulazi ili, preciznije: na kojim vratima kojih lokala dozvoljava da bude viđena kad ulazi.

– Imaš li neku teoriju?

– Možda hoće novac. Pre par meseci smo napravili neke poteze, novac u zamenu za informacije. Oni su odbili, ali valja da podmićivanje sazri. Ako hoće novac, pretpostavljam da si ti dobar posrednik, neko ko ih previše ne obavezuje. Možda su i žrtve vlastite oskudice pa se radi o pilićarenju, nekoga kog nemaju vremena da kontrolišu.

– Ako je tvoja prva teorija tačna, daću im šta traže. Biću njihov posrednik i preneti ti njihova potraživanja.

Vilson je odmahнула glavom.

– To ne bi trebalo ti da radiš – prekinula ga je. – Nećeš dobiti ništa. I može da se desi da zađeš duboko i prestaneš da se baviš drugim stvarima.

– Ti ćeš voditi računa – rekao je Hul. – Upravo to sam želeo da radiš. Da budeš budna za mene, pogleda uprtog tamo gde ne žele da ja gledam.

– Hoću. Znaš da mi se to sviđa. Ovo je slučaj za nekog – aura porumenele kože okružila je ruke na njenom licu – pa, kome ne ostaje još samo pola godine.

– Morao bih da iskoristim te mesece kako bih stekao zasluge, to hoćeš da kažeš – rekao je Hul blago.

Vilson je promenila položaj tela, svukla je ruke s lica i Hulu se učinilo da će ih staviti na njegove iako su se zaustavile nasred stola.

– Nešto tako – rekla je Vilson. – Ne bi smeo da odustaneš od mesta savetnika.

– Moja karijera nije ispala najbolje moguće – Hulov ton bio je krajnje ljubazan. – Mogla je ispasti i gore, pa se ne žalim. Ali nemam iluzija. Pozabaviću se ovim slučajem, barem na koji dan, jer me zabavlja, ako hoćeš, možda čak i zbog kukavičluka. Nisam više neko ko lipsava sve vreme da bi pokušao da dobije medalju. A nije da ne bih medalju. Ali sigurno neću da se ubijam od trčanja kad znam da će, u najboljem slučaju, četvorica stići pre mene.

Filip Hul je osmotrio Merijen. Nije bilo lažne skromnosti u njegovim rečima, rekla mu je to pogledom, bolje od svih je znala kako se ostvaruje napredovanje u službi napolju.

– Hoćeš li mi učiniti tu uslugu? – rekao je Hul. – Bićeš budna ali se to neće odraziti na tvoje izveštaje?

– Biće to moja poslednja usluga – osmehnula se Vilson. – Ali budi obazriv. Rat u Iraku samo što nije počeo. Nije trenutak za eksperimente. Ali ako naiđeš na nešto neobično, nemoj da me ne obavestiš.

Posle toga im je pogled spontano skliznuo na vlastite časovnike. Bio je 26. februar.

Laura Baija tražila je dozvolu da izađe malo ranije iz kancelarije za poresko savetovanje u kojoj je radila. Dobila ju je ali uz impliciranje da je tog poslepodneva trebalo da ostane duže.

Tokom dana, skupljala je kosu u punđu i nikada nije nosila *sekend hend* odeću. Tako odevena, ušla je u stanicu metroa ali kad je izašla, već blizu hotela u kojem je imala sastanak, pažljivo je presavila sako od tvida i stavila ga u ranac pošto je iz njega izvadila crni džemper sa rajskeršlusom koji joj je sezao do butina. Zbog sklonosti tom džemperu, njene vunene pantalone počele su da deluju starije, kao i njene cipele od đavolje kože. Došla je na sastanak pet minuta ranije.

Iznenadilo ju je što je tamo srela žensku osobu, iako je odmah sebi zamerila na iznenađenju. Žena je delovala kao da ima trideset i nešto. Sudeći po onom što je Laura uspela da sazna, u Portugaliji je u povelju bila grupa vezana za ekstremnu levicu. Izgleda da se skupina izjašnjavala protiv privatne svojine ali i terorizma kao političke strategije. Njen cilj je bio da bude ilegalno sredstvo finansiranja kolektivnih akcija. Koristiti oružje za pljačku i samoodbranu, ali ne i za ubistva, pisalo je u jednom anonimnom saopštenju. Žena je odvela Lauru u svoju sobu. Sela je na tabure, ostavljajući Lauri jedinu stolicu. Ni u jednom trenutku, žena nije priznala postojanje grupe. Govorila je kao da je u pitanju legenda, nepotvrđena čaršijska priča kojoj ona, naizgled, nije verovala. Najednom je postavila Lauri pitanje unoseći nelogičan obrt u razgovor.

Laura je znala da je na probi i bila je spremna da izdrži sve neophodno vreme i pitanja. Bila je zahvalna portugalskoj grupi na oprezu. Nije želela nijedan podatak koji bi joj kasnije bilo teško da sakrije; ona je igrala drugu igru. Konačno je progovorila:

– Ne znam da li bih to uradila – rekla je. – Da uzmem na sebe rizik da pucam.

– Uvek možeš da pucaš u nogu – rekla je Portugalka.

– A ako promašim?

– Svako od nas može da ubije nekog u vožnji, greškom, pa ipak sedamo za volan – Laura je izvadila kovertu iz ranca i predala je Portugalki. – Ovo je spisak mesta u Madridu gde se može obezbediti lažna dokumentacija. Možete da ga proverite ili odbacite, kako hoćete. Dajem vam ga... u zamenu za ovaj sastanak.

Portugalka je ustala.

– Ne razumem te.

– Nije bila zamka – rekla je Laura. – Mada sam slagala. Ne želim da uđem u vašu grupu ali mi treba da neko zna da bih mogla da uđem.

– Insinuiráš li da su te pratili? – pitala je Portugalka hladno.

– Ima još nešto što želim da vam dam – rekla je Laura ne odgovorivši. Sada je iz ranca izvadila savitljivu fasciklu. – Ovo su neke informacije koje o vama ima američka ambasada. Možda ih ima i više, to ne znam, ove smo obezbedili pukom srećom.

Laura je pružila fasciklu Portugalki. Ne preuzimajući je, ova ju je pitala.

– Ko ste to vi?

– Jesu – tada je rekla Laura. – Pratili su me. Trenutno ne prate vas, nego mene. Kako god, ovo je bio jedini način da ti dam ono što imaju. Ne verujem da su vam prislušivali telefon, ali ne odbacujem tu mogućnost. Kada pročitaš izveštaj, videćeš da ih ne brine ovo vaše putovanje. Niti ih zanima. Što se tiče mene, tip koji me prati deluje kao priličan novajlija, trenutno ne vidim da sve ovo uzimaju mnogo za ozbiljno.

Laura je ponovo pružila ruku sa plastičnom fasciklom.

– Žao mi je što nisam upozorila – rekla je. – Ti znaš

kako to ide.

– Već vidim – rekla je Portugalka. – Ovog puta nije ti bilo važno da nišaniš u noge. Obmanula si nas da bi postigla svoj cilj. A to je?

– Nikada ne bismo išli protiv vas – rekla je Laura.

– Recimo da to prihvatam. Ali osim toga želiš da prihvatim da je obmana bila jedini način da ostvariš ono što si želela.

– Stvarno je bila jedini.

– Ponekad je odustati od sredstava isto što i odustati od cilja – rekla je Portugalka.

– Mislim da razumem.

– Nećeš mi reći ko ste.

– Još ne – Portugalka je uzela fasciklu iz ruku Laure, koja je rekla: – Ali ako to saznaš, nećeš se osetiti izdanom.

Laura je pružila ruku Portugalki pre nego što je izašla.

Sačekala je u blizini hotela; čoveka koji ju je pratio nije bilo. Stavila je ruke u džepove pantalona, pa se na dugom džemperu oblikovala neka vrsta kengurske torbe što se pokretala u ritmu njenih koraka. Zadržala se u telefonskoj kabini da pozove Agustina Sedala na jedan od njegovih mobilnih telefona.

– Više me ne prate – rekla je Laura.

Sedal je odgovorio samo:

– Budi strpljiva.

Autobus nije bio prepun i Laura je našla mesto u njegovom zadnjem delu. Malo zatim, jedan čovek je seo pored nje. Bio je to ataše koga su tražili. Atašei se ne voze autobusom, mogla je to da bude samo provokacija. Čovek se pravio da je nije primetio. Laura je sačekala tri stanice; na četvrtoj je iz džepova svog ranca izvadila limenkicu sa bombonama od narandže. Otvorila ju je, spremna da uzme

jednu i onda, kao da joj je to tek palo na pamet, obratila se atašeu:

– Želite?

Filip Hul se suzdržao od ispoljavanja gesta odbijanja, pogledao je limenku, pogledao zelenosmeđe oči Laure Baije i zahvalio joj se na savršenom španskom kojem ga je naučila majka. I Laura je uzela jednu bombonu. Više se nisu pogledali. Na sledećoj stanici ona je ustala kako bi se probila do izlaza. Hul je ustao kako bi ona prošla i ponovo seo.

Laura je videla kako se crveni autobus udaljava. Hul je bio sam na svom paru sedišta.

Polako je krenula kući; tek kada je autobus nestao, vratila se da bi ušla u telefonsku kabinu. Odande je ponovo pozvala Agustina Sedala, ovoga puta na drugi broj.

– To je manje-više ono što smo želeli, ali i mene iznenađuje da je to tako uradio – odgovorio je on na njenu priču.

– Šta mu to znači? – pitala je Laura.

– Bilo šta. Možda je impulsivniji no što smo mislili, ili možda zbog nečeg želi da naduva izveštaj o tvojim aktivnostima. Iako znamo dosta toga o njemu, nikada se ne zna baš sve.

– Da li je dobro što je već primećen?

– Jeste... – Sedalov glas je oklevao. – Jeste, zašto ne bi bilo? Mogla bi to biti sreća za nas, a možda preuranjeno donosimo zaključke.

– Nešto ti nije najjasnije – rekla je Laura.

– Ne volim kad iko postupa preuranjeno. To u autobusu je beskoristan rizik. Ne volim kad ga mi preduzimamo, ali ni kada to rade oni. U svakom slučaju, to je samo utisak. Vest je dobra, Laura. I nemoj da ti je palo na pamet da je ispričaš nikom više. Nikom.

Te noći Filip Hul je otišao u posetu Migelu Arijeti. Upoznao ga je u Boliviji i, sedamnaest godina kasnije, ponovo ga sreo u Madridu. U Boliviji je na početku Arijeta ličio Hulu na preduzetnika nestrpljivog zbog vlastitih poslova, kavih je bilo na desetine. Međutim, kada je imao priliku da razgovara s njim, iznenadio ga je njegov instinkt, ili ono što je on smatrao da je instinkt, za sprdanje sa svim i svakim.

Jednom prilikom, Arijeta je došao da ga preplaši kad ga je odveo pešice do jednog kraja grada, do jedne rupe bez prozora u kojoj su četiri muškarca igrala domine kladeći se u velike količine novca. Arijeta nije igrao, ali ih je čutke posmatrao sve vreme dok Hul nije izdržao.

– Idem – rekao je Hul konačno, ne dižući glas.

I u tom trenutku, Arijeta je reagovao kao da su bilo gde drugde, izašao je s njim i poveo ga u obližnju tavernu, ponudivši ga pićem.

– Zašto si me odveo onamo? – pitao je Hul.

– Zašto da ne? Kakve veze ima – mesto k'o mesto...

– Ali hodali smo mnogo da bismo stigli.

– Jesi li umoran?

– Ne, nije to – rekao je Hul. – Mislio sam da želiš da mi pokažeš nešto.

– Možda neku lekciju? Ili lekciju da se iz stvari ne izvlači nikakva lekcija? Pa i to je već neki nauk, zar ne?

Migel Arijeta je tada bio, kao i Hul, u četrdesetim godinama. Na njegovom rošavom licu mešavine lisičjeg i ptičjeg, oči su delovale kao da idu unatrag, kao da su uz kožu bile samo kopije a da su prave oči izvan duplji, mešajući se sa vanjskom prašinom i zemljom. Hul je želeo da se vrate.

– Tražio sam da me prebace – rekao je poverivši mu

ono što nije ni svojoj ženi.

– Dobro si uradio – rekao je Arijeta. – Ti želiš nešto, želiš da stvari nešto znače.

– A ti? – pitao je Hul.

– Ja želim da ćute.

Hulu je ponovo bilo neprijatno. Prisećao se kvartova kroz koje su morali da prođu prilikom povratka.

– Okran–Sanabu – rekao je Migel Arijeta. – Izgovori to – rekao je Hulu. – Ne, svejedno je, ne treba.

Indijanci su na uličnim štandovima, kao i u skrivenim uglovima, prodavali sve vrste bilja protiv gubitka kiseonika na velikoj nadmorskoj visini. Lišće koke bilo je najjednostavniji lek. Prodavali su i gljive i druge supstance koje Hulu nisu bile poznate; pomislio je da ih je Arijeta možda zgutao.

– Šta si to uzeo? – rekao je. – Smatrao sam te racionalnim čovekom. Prvi je put da čujem kako govoriš taj žargon vrača koji čuje stolove i životinje kako pričaju.

– Uzeo? Ništa. Stvari imaju značenje samo za one koji znaju da još uvek mogu da dobiju partiju ili igru – u njegovom glasu ponovo se pojavio afekat koji će Hul primetiti ubrzo pošto je upoznao Arijetu, afekat koji će, od tada, Hul pokušavati da održi. – Okran–Sanabu – rekao je Arijeta, ovog puta bez smeha, i dodao: – Umoran sam, Filipe. Današnji dan mi je bio iscrpljujući. Možeš li da zoveš tvoju ambasadu i tražiš da nam pošalju kola?

U svom životu, Hul je od privatnih pisama pisao samo ljubavna, ženama, pisma ocu koji je kriv, sinu i, jedno-dva godišnje, Migelu Arijeti. Pisma od maksimum jedne stranice u kojima se držao svog života, gde je bio iskren koliko se to usuđivao da bude sam prema sebi. Arijeta je bio sin Kubanaca, mada je rođen u Urugvaju i na Kubi

proveo svega nekoliko godina. Iselio se kao vrlo mlad, najpre u Španiju, zatim u Meksiko a zatim u dugi niz država trbuhom za kruhom: bavio se prodavnicama na Haitiju, kamionima u Boliviji, restoranom u Venecueli, brodovima u Panami, izvozom i uvozom robe morskim putem između Španije i Kine. Kada su Hula poslali u Madrid pomislio je da ode da vidi Arijetu, ali ga je Arijeta preduhitrio. Jednog jutra, Hulova sekretarica predala mu je kartonsku kovertu u kojoj se nalazila samo žuta pozivnica: „Brodaska roba Arijeta. Ulica generala Alvaresa de Kastra br. 17, 28010 Madrid.“ Nije bilo čak ni broja telefona.

Tokom iste sedmice, Filip je otišao u dućan. Bio je to izdužen lokal velike dubine. Iako se nalazio u centru grada, nije činio nikakve ustupke gradskim potrošačima koji su u dućanima pomorske robe tražili samo debele džempere, izrezbarene drvene figure i druge frivolne proizvode. Suprotno tome, tamo su prodavali samo robu korisnu za brodove, užad za vuču, mreže i male olovne tegove, praktičnu odeću, sve vrste specijalizovanih predmeta. Hul je video jednog prodavca ali je izabrao da ne bude prepoznat i zašao među rafove koji su se nizali. U dnu su bila žuta vrata. Hul je pokucao i lice nepoznatog mladića promolilo se tek do pola.

– Šta želite?

– Okran – Sanabu – rekao je Hul.

– Ja ću – nešto poizdalje se čuo Migelov glas.

Od tada je Hul posećivao dućan gotovo jednom sedmično. Iza prostorije sa žutim vratima nalazila se još jedna, prilično široka, sa prozorima koji su kroz rešetke gledali na ulicu i stolovima sa računarima, odakle je organizovan posao skladištenja i distribucije. To je ono što bi videli prolaznici ako bi obratili pažnju. Još više pri dnu,

u izolovanom uglu, sofe, stolice i fotelje su tvorili prostor za razgovore.

Filip Hul je odlazio četvrtkom a, ponekad, i petkom. Neki put bi Arijeta bio sâm, drugi put ne. Ako bi ga Arijeta zvao da uđe, Filip bi ušao. Nekoliko puta mu je tražio da ide i Filip bi to učinio nepromenjenog raspoloženja. U ambasadi su se bavili Arijetom. Hul je znao da njegovi poslovi nisu sasvim čisti, mada samo u meri u kojoj su to poslovi i inače. Neverodostojne rute za izvoz, netransparentna organizacija u Panami. Ali nije bilo droge, mada su neki preduzetnici bili povezani s Majamijem. Hul nije želeo da ga ti preduzetnici vide, nije hteo da mu pripisuju više veza sa kubanskim iseljenicima od onih striktno profesionalnih. Sa svoje strane, Arijeta nije želeo mogućnost da prisustvo Hula uznemiri nekog od njegovih posrednika. Iskreno su pričali o tome i došli do rečenog dogovora. Hul je izabrao doslednu nekomotnost, ma koliko ju je lako mogao izbeći, planiranja sastanaka danima unapred. Želeo je, kako je i rekao Arijeti, fantaziju o pubertetskom drugarstvu. Što se ticalo Arijete, njegovi poslovni partneri nikad nisu, za razliku od Hula, ulazili u dućan, čime je izbegavao da dođe do uznemiravajućih slučajnih susreta. I njemu je prijala, rekao je, Hulova blizina.

Danas Hulu nije bilo potrebno da slučajno provede ni časka sa nepoznatima. Bio je četvrtak, u doba ručku je sedeo pored Laure Baije u autobusu i poželeo je da osim Arijete u prodavnici ne bude nikog.

Nekoliko minuta pre ili posle toga što je Hul pritisnuo zvonce „Brodске robe Arijeta”, Laura Baija je pritisnula dugme za peti sprat u liftu zgrade u kojoj je živeo čovek koji joj je tri godine bio mladić. Edvardo Figera ju je pozvao

na oproštajnu večeru. Trebalo je da se preseli u Porto, gde će živeti sa drugom osobom. Laura je to znala. Nije bilo završnog dana ni zvaničnog prekida njihove veze. Razgovarali su i odlučili da počnu da izlaze sa drugim osobama i nastavili su da se viđaju i međusobno poveravaju dok se nije pojavio prvi treći. Laura se vozila liftom da bi se oprostila od Edvarda i znala je da će joj nedostajati mogućnost da ga s vremena na vreme pozove ili se vidi sa njim, iako više nisu pozivali jedno drugo, preko šest meseci nisu posetili jedno drugo niti išli zajedno na kafu ili u bioskop.

Tokom večere su vrlo sporo topili led kao da su za njegovo topljenje raspolagali samo stvarima bez oštrice poput bombona, širokih toplih šalova, gumica za brisanje. Posle ju je Edvarado odveo u skućeni dnevni boravak pun knjiga i pokazao joj jednu policu.

– Sve ove – rekao je – neću da nosim. Izdvoj one koje želiš. One što ostaviš daću Pedru.

Laura je počela da razgleda naslove. Kad je završila, prišla je Edvardu nalakćenom na prozor. Martovski vetar se odbio o jedna otvorena vrata.

– Laura, ja sam morao da nekoliko puta objasnim zašto smo raskinuli. I to sam učinio. Uvek se nađu razlozi. Ali jedan mi je nedostajao, nikad ga nisam izgovorio.

– Politika – rekla je Laura.

Kamion sa smećem počeo je da se uspinje ulicom. Zatvorili su prozor i Edvarado ju je pitao:

– Kažeš li to ozbiljno?

Laura se oslonila o naslon jedne stare fotelje, kao da nije želela da sedne. Edvarado je i dalje stajao.

– Sigurna sam da i ti tako misliš.

– Ne, Laura. Ti si živela na Kubi, a ja nisam. Pomalo

si radikalna i povremeno smo diskutovali. Ali nisam znao da si toliko nerazumna – Edvardo je seo na nisku stolicu pored sofe. Nastavio je sa izvesnom gorčinom: – A stvarno jesi ako misliš da se treba vratiti u vremena kada se jedan protestant nije mogao zaljubiti u jednu katolikinju, ili kada su trockisti i lenjinisti bili smrtni neprijatelji, onda... Ali ne, nije čak ni to. Ako to misliš, onda nismo raskinuli zbog politike nego zato što posle tri godine ne poznajem tvoj karakter.

– Zašto moraš da zoveš politikom problem u karakteru?

– Uvek si bila odsutna – rekao je Edvardo. – Počeo sam da mislim da je to mojom krivicom. U tebi je uvek bilo nečeg tužnog, a sad mi kažeš da je to jer smo imali različite političke ideje.

– Skoro svi parovi koje znam i koji su raskinuli učinili su to jer na različite načine razmišljaju o svojim profesionalnim karijerama, deci, novcu, radosti, ratu polova.

– Dobro, ali od tih stvari se direktno sastoji život. Napustiti nekog zbog politike je kao da to uradiš jer taj voli avanturističke knjige ili vestern-filmove.

– I to je život, direktno. Hoćeš da kažeš da neke stvari u životu nisu toliko važne.

– Hoću da kažem da oko stvari koje nisu toliko važne treba pokazati više tolerancije.

– Ja ne volim da su prema meni tolerantni. Tolerancija se koristi prema slabima, to je tapšanje po ramenu.

– Ako tako više voliš, govorim o poštovanju – rekao je Edvardo i uvređeno dodao: – Zar ne vidiš kako pridajemo previše značaja detaljima, nijansama? Kao da nije važno vreme koje smo proveli zajedno, naša ljubav, to što smo podržavali jedno drugo u poteškoćama, naša koža. Sve to nije važno zato što ja prihvatam privatnu inicijativu. Zar ti

to ne zvuči ludački?

Laura je začutala. Razumela je šta joj je Edvardo govorio, naravno da jeste, ali kako preživeti dane pune svetlosti? Jer bilo je dana punih svetlosti. Bilo je potpuno plavih jutara u kojima sve kao da je blistalo, u kojima je sve bilo na čistac i nije bilo načina da se sakrije. Nije da je ona želela da prikrija, kako je to možda zamišljao Edvardo, umor od tekućeg života, nezavršene stvari, dosadu. Ono čemu je Laura uporno izmicala bio je sjaj, ono što joj je pokazivao svaki dan pun svetlosti. Bilo je to saznanje da ako se nešto, nešto političko ne dešava, sve ono sjajno, veličanstveno, oportuno, zaslužno, ono što je konačno postignuto srećom ili naporom, bivalo je banalno. Jer ako se nešto, nešto političko ne dešava, onda ono željeno nikada neće biti izuzeto od podmićivanja, velikog ili osrednjeg, od kompenzacija punih surevnjivosti, laži. Izuzeto od računice.

Edvardo joj se približio i uzeo je za ruke. Oboje su osetili privlačnost onog drugog i, gotovo u istom trenutku, ruke su prestale da im se dodiruju. Edvardo je poslužio viski u dve čaše dok je Laura sedela u fotelji. On je onda seo na pod i oslonio glavu o Laurina kolena. Viski je melanholija, pomislila je Laura, kao da izađe na ulicu znajući da je nisu pratili. Posle petnaest-dvadeset minuta, Laura je rekla da mora da ide. Gotovo i ne opazivši, poljubili su se u usta. U ogledalu lifta, ta dvadesetosmogodišnja devojka je ostarela. Niko na ulici – ni novajlija – nije čekao na uglu niti je, kad je zaustavila taksi, iz senke izašao politički ataše ambasade.

Hul je zatekao Migela Arijetu na sastanku ali ovog puta nije otišao da bi se vratio nekog drugog dana, nego je pitao

da li može na trenutak da razgovara s njim. Arijeta je bio sa grupom kubanskih preduzetnika u egzilu i rekao je da mora da ostane s njima još najmanje sat. Hul je ponudio da čeka i dva časa jer mu je bilo neophodno da ga vidi. Ušao je u jedan bar, iz svoje tašne izvadio knjigu i, kad je jednom podigao glavu, video je kako prolazi Markos Leon, mladi, visoki, korpulentni Kubanac kog je jednom video kako ulazi u ambasadu. S njim u društvu bile su još dve osobe. Hul je pretpostavio da su izašli iz Arijetine kuće ali je nastavio da čeka dok nije prošlo vreme koje je odredio.

Sada je sedeo na staroj kancelarijskoj sofi. Arijeta je uvek birao pokretnu sivo-crnu daktilo stolicu. Iz nje mu je rekao:

- Zašto si došao večeras?
- Jedna žena? – i Hul je postavio pitanje.
- Mislio sam da prestaješ to da radiš.
- Nije samo jedna žena. Sigurno je i zamka.
- Godine?
- Nije stvar u godinama.
- Godine?
- Dvadeset osam.
- Ko se kome približio?
- Ona meni.
- Odakle dolazi?
- Sa Kube.
- Zamka je.
- Voleo bih da upadnem u nju.
- Voleo bi da odvedeš plen bez upadanja u zamku.

Lice Migela Arijete više nije bilo rošavo kao kad su se upoznali. Sede vlasni polukovrdžave kose činile su da izgleda bezbrižno.

- Mislim da ovog puta ne. Ovog puta mi ne bi smetalo

da se izložim, da upadnem u opasnost. Čak ni da padnem.

– Da padneš u šta? U tragikomičnost?

– Ne budi surov. Pretpostavljam da sam mislio na gubljenje kontrole.

– Govoriš o zaljubljanju?

– Pobogu. Nisam je čak ni video. Dobro, jesam, samo načas. Govorim o riziku a možda i o samouništenju umesto da nastavim da celog života radim za osrednju platu.

– Šta bi mogao da dobiješ?

– To da sam uradio nešto. To da sam nešto proživeo umesto da me život nosi.

– Sad si me ganuo.

– Sprdaš se.

– Ne, stvarno. Ganuo si me. Osećaš nešto što nikada nisi osetio, kao u nekoj pesmi. Je li to?

– Insistiraš na toj ženi. Ne znam da li je žena u pitanju. Ja nikada nisam učestvovao ni u čemu. Samo sam izvršavao naređenja.

– I sada ćeš da se oglušiš o njih?

– Hoću da radim za svoj račun.

Migel je iz malog frižidera izvadio pakovanje soka od paradajza i sipao ga sebi u čašu.

– Sok ili nešto jače?

– Nešto jače – rekao je Hul.

Migel ga je poslužio džinom sa ledom i pružio mu i bocu tonika.